

Можечук Люся Василівна
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Сушко Дарина Олександрівна
студентка магістратури
Навчально-наукового
інституту заочного навчання
та підвищення кваліфікації
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі глобалізації та інтернаціоналізації господарських зв'язків проблема забезпечення економічної безпеки набуває пріоритетного значення для всіх країн світу. В Україні це питання постало особливо гостро, оскільки сучасні проблеми світової економіки посилюються в нашій державі багаторічною системною кризою [1, с. 52]. Дослідженням економічної безпеки, а також питання щодо її забезпечення займалися такі вітчизняні вчені як О. Бандурка, О. Барановський, О. Власюк, В. Геєць, В. Горбулін, З. Варналій, В. Гончарова, В. Захарченко, Л. Кістерський та ін. Незважаючи на вагомий досвід дослідження, питання визначення категорії «економічна безпека», виявлення основних зовнішніх та внутрішніх загроз економічної безпеки та заходів, спрямованих на зміцнення економічної безпеки України на сьогодні є досить актуальним.

Перш за все слід наголосити на тому, що економічна безпека країни, з однієї сторони, є важливою складовою системи національної безпеки, що формує захист національних інтересів, з іншої – є безпосередньою умовою дотримання і реалізації національних інтересів щодо забезпечення фінансування, формування доходів та витрат тощо [4, с. 336].

Проблема національної економічної безпеки в Україні почала розроблятися після здобуття країною незалежності. Концептуально вона знайшла відображення в «Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України», прийнятій Верховною Радою України в 1997 році. Основними законодавчими актами у сфері національної безпеки є Конституція України, Закон України «Про національну безпеку України», а також інші закони та підзаконні нормативно-правові акти [2, с. 140].

Згідно ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» категорія «національна безпека» визначається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [3].

В науковій літературі та нормативно-правовій базі України відсутнє єдине комплексне визначення поняття «економічна безпека». Зокрема, такі вчені як Архіпов А., Городецький А., Богданов І. визначають економічну безпеку як стан економічної системи держави, що забезпечує нормальний життєвий рівень населення, внутрішню стабільність і зовнішню незалежність. Афонцев С., Білоус В., Гончарова В. поняття «економічна безпека» розглядають як стан економічної системи держави, що забезпечує йому можливість протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам [2, с. 141].

У вітчизняній літературі містяться наступні підходи до тлумачення поняття економічної безпеки держави за допомогою таких характеристик:

1) Стійкість та стабільність, протидія внутрішнім і зовнішнім загрозам, під якими розуміємо міцність і надійність зв'язків між усіма елементами економічної системи, стабільність економічного розвитку держави, стійкість до стримування та знешкодження дестабілізуючих загроз-факторів;

2) Економічна незалежність, що характеризує насамперед можливість для будь-якого суб'єкта економічної безпеки самостійно приймати і реалізовувати стратегічні економічні та політичні рішення для розвитку, можливість використовувати національні конкурентні переваги для забезпечення стабільності та розвитку;

3) Самовідтворення та саморозвиток. Ця характеристика передбачає створення необхідних умов для ведення ефективної економічної політики та розширеного самовідтворення, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на світовій арені;

4) Національні інтереси. Ця характеристика визначає спроможність національної економіки захищати національні економічні інтереси [1, с. 53].

Аналізуючи погляди науковців, економічну безпеку держави слід розглядати, насамперед, як одну із складових національної безпеки держави, яка являє собою сукупність заходів, спрямованих на забезпечення економічної стабільності національних інтересів в умовах наявності несприятливих зовнішніх та внутрішніх факторів.

Економічна безпека країни, будучи однією з визначальних складових підсистем національної безпеки країни одночасно має складну структуру, оскільки включає свої складові. Перелік складових економічної безпеки є теж дискусійним, навіть дещо суперечливим. Це пов'язано з тим, що окремі складові національної безпеки, що визначені законодавством, входять до системи економічної безпеки, що викликає низку критичних зауважень науковців та практиків. Більшість дослідників економічної безпеки дійшли висновку, що основними структурними елементами економічної безпеки, які необхідно застосувати при аналізі економічної безпеки України, є такі: сировинно-ресурсна безпека; енергетична безпека; фінансова безпека; соціальна безпека; інноваційно-технологічна безпека; продовольча безпека; зовнішньоекономічна безпека [4, с. 337].

В умовах викликів глобалізації слід звернути увагу на наявності так званих загроз національній безпеці. Відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» загрози національній безпеці – явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України [3]. Щодо загроз економічній безпеці, то їх поділяють на дві групи – внутрішні та зовнішні. Так, до *внутрішніх загроз слід віднести*: 1. Низький технологічний рівень більшості галузей, високі витрати виробництва, низьку якість продукції і, як наслідок, низьку конкурентоспроможність національної економіки; 2. Втрату значної частини науково-технічного потенціалу, позицій на важливих напрямках науково-технічного прогресу; 3. Деформовану структуру виробництва; зруйнування системи відтворення виробничого потенціалу; 4. Неefективність державного управління соціально-економічними процесами та ін.

До головних зовнішніх загроз належать: 1. Імпортна залежність України з багатьох видів продукції, включаючи стратегічні товари, енергоносії, комплектуючі вироби для машинобудування, продовольчі товари; 2. Нераціональна структура експорту; 3. Перебування в зародковому стані фінансової, організаційної та інформаційної інфраструктури підтримки конкурентоспроможності українського експорту; 4. Слабка розвиненість транспортної інфраструктури зовнішньоекономічних стосунків [1, с. 54].

Отже, економічна безпека є надзвичайно важливим елементом забезпечення національної безпеки України, що стосується всіх сфер життя нашої держави. Забезпечення економічної безпеки України перебуває у складі основних функцій держави і напряму залежить від сучасних внутрішніх і зовнішніх умов.

1. Гбур З.В. Заходи щодо підвищення економічної безпеки України. *Державне управління*. № 6. 2018. С. 52-55.

2. Подмазко О.М. Національна економічна безпека: аналіз основних підходів. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Випуск № 2. 2014. С. 140-150.

3. Про національну безпеку України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 10.02.2020).

4. Сак Т.В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. № 6. 2013. С. 336-340.

Олійник Ольга Сергіївна
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОВІРА ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СКЛАДОВА РИЗИКІВ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ДЕЛЕГУВАННЯМ ЧАСТКИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ІНШИХ КОНТРАГЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема економічної безпеки у сучасному світі є актуальною і дуже важливою, оскільки економіка і є відображення успішності держави, від рівня економіки залежить життя країни в цілому і рівень життя її населення, що, в свою чергу є невід'ємною складовою забезпе-